

10 maart 2010, De Reehorst te Ede

Oogst 2

Tenkai: bewust van kwetsbaar naar kracht

**Naomi Mertens , Annemieke Zwart
en Winnie Broekmans**

Programma

1. Tenkai, wat is dat?
2. Doel en onderzoeksvragen
3. Aanpak
4. Opbrengsten van de R&D
5. Reactie van de omgeving

Om welke scholen gaat het

Scholen in **crisis**

- Crisis van buiten
- Crisis van binnen

Welke scholen, wat is er aan de hand?

Per 1 februari 2010 zijn er in Nederland ongeveer 100 zeer zwakke scholen. Deze zijn verspreid over de regio en over diverse schooltypen. Het ministerie definieerde een aantal risicogroepen:

- Kleine scholen in plattelandsgebieden
- SBO-scholen
- Traditionele vernieuwers (vrijescholen, Montessori, Jenaplan) en nieuwe vernieuwers (Iederwijs, Natuurlijk Leren)
- Scholen in de G4
- Islamitische scholen

Interventies nodig.

Onderzoeksvragen

Welke interventies dragen bij aan het duurzaam versterken van zeer zwakke basisscholen, met name vrijescholen en andere traditionele vernieuwingsscholen.

Het project is opgesplitst in twee deelprojecten:

1. School Turnaround Specialist Program (STSP):
Onderzoek naar toepasbaarheid van het Amerikaanse programma STSP binnen de Nederlandse context.
2. Het testen en doorontwikkelen van dit instrumentarium om vrijescholen en andere traditionele vernieuwingsscholen duurzaam te versterken.

Aanpak

A background image showing a water drop falling into a pool of water, creating ripples. The image is overlaid with a white curved shape on the right side.

Theorie:

School turnaround specialist program University of Virginia/Darden Curry school of business

Literatuurstudie: Duke, Fullan, Kotter, Earl

Praktijk:

Vereniging van vrijescholen

OBD van vrijescholen

Vrijeschool Driebergen

Conceptontwikkeling R&D-groep: op zoek naar een concrete vertaling van theorie naar praktijk:
succesfactoren en sleutels tot verandering: waar zitten scholen nu op te wachten om zich morgen te verbeteren?
We vonden een verbinding tussen bedrijfsmatig verbeteren en verantwoorden en de ontwikkeling van onderwijs.

転回

ten kai

1. omwenteling, wenteling, rotatie, draaiing, draai, toer
2. omslag, wending, bocht, ommezwaai/omzwaai, keer, ommekeer/omkeer, zwenking
3. [muz.] inversie, omkering, omzetting

De TENKAI-aanpak

The background features a large, stylized water splash in shades of blue and white. A prominent red arrow points vertically downwards from the top right towards the bottom center of the splash.

Op zoek naar de systeemfout

Korte krachtige analyse + advies aan bestuur

Eigenaarschap in verandering

Waardenoriëntatie

Schoolontwerp

Duurzaam veranderen

Invoering

Realiseren van het ontwerp

Evaluatie

Cultuur:

Een reflecterende
en onderzoekende
houding van alle
betrokkenen

Professionele
cultuur

De VS en Nederland

In Virginia:

- Sneuvelt het onderwijsconcept als het niet herkenbaar bijdraagt aan de scores
- Worden directeur en schoolteam ontslagen als de school onder de maat presteert
- Staan de scores centraal als maatstaf voor succes
- Delen scholen successen en mislukkingen met de hele wereld

In Nederland:

- Gebruiken we het onderwijsconcept om de interne consistentie van het schoolontwerp te versterken
- Zetten we in op de kwaliteiten van de mensen
- Geven de stijgende scores succes aan, maar bepalen de mensen zelf de maatstaf
- Zijn we voorzichtig met het delen van resultaten

Wat is er anders?

- Onderwijsconcept van school blijft uitgangspunt
- Waardenoriëntatie
- Verhaal in de muren/spiegelconferentie
- Eigenaarschap van alle mensen in de schoolorganisatie
- Kai zen aanpak: gericht op snelle (kleine) winst en duurzame verandering
- Systematisch bespreken van opbrengsten en het voeren van het gesprek over wat eigenlijk een opbrengst is
- Energie besparen en 'lean' organiseren
- Werken op alle lagen: ook het bestuur heeft een 90-dagenplan

Opbrengsten (1)

- Begeleidingstraject Tenkai
- Werkboek Tenkai:
  - format en werkwijze analyse
  - criteriumgericht interview
  - waardenoriëntatie
  - schoolbalanskaart
  - spiegelconferentie
  - 90-dagenplannen
  - dashboards
  - lean organiseren
- Brochure Tenkai
- Expertmeeting met stakeholders
- Conferentie

Opbrengsten (2)

Begeleidingstraject Vrijeschool Driebergen:

- Inzicht in specifieke vrijeschool problematiek
- Aanpak geënt op uitgangspunten vrijeschool
  - . Goethes fenomenologie: werken vanuit 'verbinding'

Werkplaats

- Schoolbalanskaart en analyse (NM)
- Leidinggeven: criteriumgericht/biografisch interview (AZ)
- Spiegelconferentie (RK)
- Datageletterdheid/dashboards/90-dagenplannen en einddoelen (NM)
- Model schoolontwerp (RK)
- Vraag-maar-raak (AZ)
- Leestafel

Wat komt hierna?

Tenkai seminars:

Dag 1: Datageletterdheid en werken met de schoolbalanskaart (15 september 2010)

Dag 2: Waardengericht leiderschap (19 oktober 2010)

Dag 3: School- en onderwijsontwerp (19 april 2011)

Dag 4: Veranderen onder spanning (18 mei 2011)

Vervolg samenwerking University of Virginia